Història de l'art

Època clàssica

Solucions · 23 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 4 (Opció A)

Exercici 4. Art: espai, natura i ciutat

[2 punts en total]

OPCIÓ A. Un temple romà de Vic

Coneixements específics de la matèria: [1 punt]

- Descripció de les característiques d'un temple romà: lectura de la planta i l'alçat, les parts constitutives, l'estil decoratiu i l'ordre columnari.
- Detall de les diferències principals respecte als temples de l'època grega: pòdium i escalinata frontal.
- Funció: cel·la amb la divinitat. Lloc d'ofrenes.

[4 × 0,25 = 1 punt]

Part competencial de l'exercici: [1 punt]

- Adaptació al format que exigeix l'exercici (un fulletó promocional).
- Ús del lèxic específic, coherència i cohesió en la redacció.

[0,5 + 0,5 = 1 punt]

2. PAU 2026 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4 (Opció A)

Exercici 4. Art. Espai, natura i ciutat

[2 punts en total]

OPCIÓ A: Egipte s'emporta la seva primera victòria en la batalla per recuperar peces museístiques

a)

[1 punt]

- Les respostes correctes són moltes. En referenciem les més òbvies: les piràmides de Guiza, la piràmide esglaonada de Djoser, el temple de Karnak a Tebes, el fris de Meidum, els relleus de la tomba de Nefertari, la màscara mortuòria de Tutankamon...

[2 × 0,5 = 1 punt]

b)

[1 punt]

- Opinió raonada, ben estructurada i coherent, amb arguments fonamentats i exemples concrets (de l'article o d'altres casos de restitució patrimonial), i ús adequat de conceptes de patrimoni cultural [1 punt].

- Opinió raonada i coherent, amb alguns arguments pertinents, però amb exemples limitats o poc desenvolupats [0,75 punts].

- Opinió justificada de manera bàsica, amb arguments generals o poc fonamentats, i referències parcials o poc clares al text [0,50 punts].

- Opinió sense una justificació sòlida, amb arguments banals o poc relacionats amb la qüestió plantejada [0,25 punts].

3. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2. Art. Forma i funció

[4 punts en total]

OPCIÓ A. Partenó.

a)

[1 punt].

Datació:

- 447-432 aC [de mitjan segle V aC]

[0,20 punts]

Context:

- Recuperació i reconstrucció després de les guerres mèdiques.
- Hegemonia atenesa: govern de Pèricles.
- Inscripció en el context de la polis democràtica (limitada a una part de la població).
- Període de màxima esplendor de l'art grec.

[4 x 0,20 punts]

b)

[1,50 punts].

- Temple perípter octàstil (normalment són hexàstils), amb pronaos, naos (o cel·la) i opistòdom.
- Valorar positivament si citen el pteroma (passadís entre el cos del temple i el peristil o columnata) i el crepis, format per l'estereòbata (esglaons inferiors) i l'estilòbata (esglaó superior, d'on arrenquen les columnes).
- L'alçat és dòric: columna sense base que arrenca de l'estilòbata, capitell amb equí i àbac, arquitrau llis i fris de tríglifs i mètopes, que sostenen la coberta.

- Èntasi.

- La coberta és a dos vessants i en els costats curts del temple formen un frontó (o timpà) triangular.

- És el temple més gran i important de l'Acròpolis. Els temples arcaics van ser destruïts pels perses i a partir de mitjan segle V aC es van reconstruir i monumentalitzar. En primer lloc, el Partenó, després l'Erectèon i el d'Atena Nike.

[5 x 0,25 punts]

Estil:

- Grec clàssic. Segle V aC.

[0,25 punts]

c)

[1 punt].

- La funció dels temples grecs és principalment la de casa de la divinitat antropomorfa (és a dir, casa de l'estàtua), ja que els altars es trobaven a l'exterior dels edificis, i és a l'exterior on es reunien els fidels.

[0,50 punts]

- Avui és turística, monument nacional, monument històric, és considerat el zenit de l'arquitectura clàssica...

[0,50 punts]

c)

[0,50 punts].

- Esquerra (quadrada): mètopa. Partenó.

- Dreta (apaïsada i piramidal): frontó. Olímpia.

[0,25 + 0, 25 punts]

Exercici 3. Dimensió individual i social de l'art

[2 punts en total]

a)

[Sabers de la matèria]

A. Grècia antiga. Període clàssic.

B. Egipte faraònic.

C. Futurisme. Primer terç del segle XX.

(Cap encert: 0. 1 encert: 0,10. 2 encerts: 0,30. 3 encerts: 0,50.)

[0,50 punts]

b)

[Sabers de la matèria]

1. Heroisme: A (Grècia).
2. Moviment: C (Futurisme, Boccioni).
3. Permanència: B (Egipte faraònic).

[3 × 0,25 punts]

c)

[0,75 punts].

Grècia: l'heroi virtuós, l'atleta jove...

Egipte faraònic: reproduir tots els membres del cos de cara a la resurrecció...

Futurisme: la modernitat, el motor, el moviment, el progrés, el maquinisme...

[Sabers de la matèria (0,50) i coherència en l'argumentació (0,25)]

[3 × 0,25 punts]

Exercici 4. Art. Espai, natura i ciutat

[2 punts en total]

OPCIÓ A. Cobrar una entrada per a la visita turística al Panteó. [2 punts]

a) Situeu el Panteó en el context cultural en què es va crear? [0,5 punts]

- Construcció de l'Imperi romà, l'edifici actual es remunta al 118-128 dC. La construcció original, que dona nom a l'obra, data de l'època d'August i es deu al general Agripa, a qui al·ludeix la inscripció. La reconstrucció és de l'època d'Adrià.

[0,50 punts]

b) Esmenteu dues característiques formals o estructurals que siguin singulars d'aquest edifici i que puguin explicar el perquè d'aquesta allau de visitants. [0,75 punts]

- Es poden subratllar diversos elements, però els més rellevants són el naos circular, la coberta amb una grandiosa cúpula hemisfèrica, la decoració de la cúpula amb cassetons quadrangulars decreixents, l'existència d'un òcul obert al centre de la coberta...

[2 ítems correctes = 0,75 punts]

c) Quines raons expliquen la introducció d'un preu d'entrada per visitar el Panteó? Quina és la vostra opinió davant d'aquest fet? Considereu adequat que hi hagi un tracte preferent per als ciutadans de Roma? Raoneu la vostra resposta. [0,75 punts]

- Limitar l'entrada per ser l'edifici més visitat de la ciutat de Roma i garantir així un flux regular de visitants que permeti garantir les mesures de conservació preventiva del monument (restauració enllestida fa pocs anys).

[0,25 punts]

- Cal valorar les dues qüestions sobre les quals se sol·licita l'opinió en funció de la seva coherència interna i la riquesa d'arguments apuntats. Cal valorar de manera positiva si en el raonament es té en compte que es tracta d'una església. També que en altres monuments o museus de titularitat nacional la gratuïtat sol ser habitual per a tots els ciutadans de la Unió Europea que acreditin treballar en sectors professionals relacionats amb l'art, el patrimoni, els museus, l'ensenyament...

[0,50 punts]

Exercici 2.

Obra 1. *August de Prima Porta*

a)

[1 punt]

Datació:

- L'obra de marbre és una còpia de *ca*. 19 dC d'un original de bronze perdut (*ca*. 20 aC).
- S'admet: inici del segle I aC i finals del segle I dC.

[0,20]

Context històric i cultural:

- Època imperial romana. Període d'August.
- Imperi dividit en províncies.
- Període de la *Pax romana*.
- Art propagandístic al servei del poder imperial.
- Grans obres públiques.
- Interès romà per la cultura i les arts de l'antiga Grècia.
- Auge de la literatura llatina (Virgili, Horaci, Ovidi).

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil:

- Estil romà imperial.

[0,25]

Aportacions romanes a l'arquitectura:

- Morter.
- Arcs i voltes.
- Infraestructures com ara aqüeductes.
- Noves tipologies arquitectòniques: termes, etc.

[3 x 0,25]

c)

[1 punt]

- Estàtua exempta, dempeus.
- Talla de marbre.
- Es tracta d'un retrat.
- Vestit amb cuirassa i una capa enrotllada a la cintura (*paludamentum*).
- Posició corporal de contraposat (*contrapposto*) i braç dret alçat.
- Un figura infantil amb un dofí reforça l'estabilitat de l'estàtua.
- Contrast entre un cert idealisme en el rostre i trets molts realistes a la indumentària.

[5 x 0,20]

d)

[1 punt]

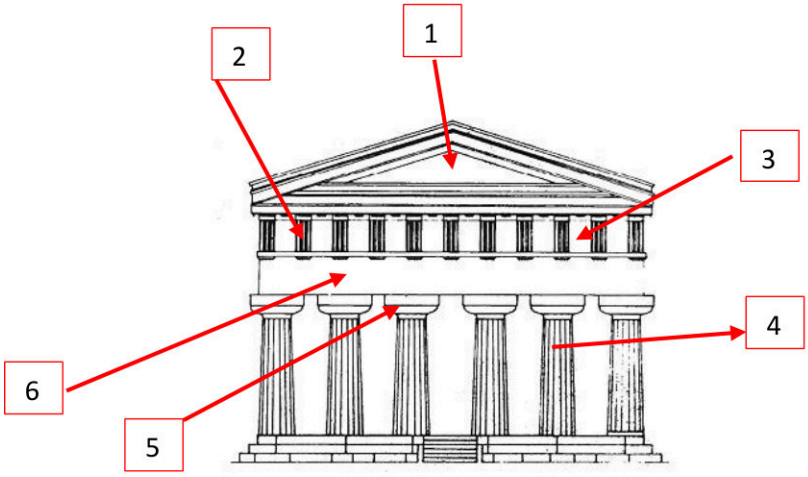
- Representació de l'emperador August dirigint-se a les tropes (*adlocutio*).
- A la cuirassa hi ha representats diversos elements amb la tècnica del relleu d'interpretació diversa per part de la crítica, que combinen, però, temes històrics i mitològics (cosmogònics).
- A la part superior una personificació del Cel és emmarcada pel carro solar d'Apol·lo i l'Aurora marxant. A la banda inferior, la protagonista és la Terra i és flanquejada per Apol·lo sobre un griu i Diana en un cèrvid.
- L'escena central de caràcter històric al·ludeix, segons els Museus Vaticans, al retorn de les insígnies de Cras el Triumvir per part del rei dels Parts a un general romà a conseqüència de la derrota a la batalla de Carres (53 aC).
- El bronze original representava l'emperador calçat. Aquí és descalç com a signe de la seva mort i divinització.
- És una glorificació de l'emperador August.
- Escultura trobada a la Via Flamínia (zona de Prima Porta) a la vil·la de Flàvia.

[4 x 0,20]

e)

[1 punt]

1. Frontó. 2. Tríglif. 3. Mètopa. 4. Columna. 5. Capitell. 6. Arquitrau.

[0,60]

El relleu reproduït correspon a una mètopa.

[0,40]

Obra 2. Pintures murals de l'absis de Sant Climent de Taüll

a)

[1 punt]

Datació:

- 1123 (consagració de l'església).

[0,20]

Context històric i cultural:

- Teocentrisme.
- Feudalisme i societat estamental.
- Camins de peregrinació als llocs sagrats per venerar les relíquies; també són vies de circulació dels sabers, les tècniques i les arts.
- Període dels comtats catalans estructurat entorn del casal de Barcelona.
- Principals ordes religiosos: benedictins, cistercens...
- Escriptoris monàstics i escoles episcopals urbanes.
- El llatí llengua culta i primers documents literaris en llengües vernacles: català, castellà, francès...

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil:

- Romànic.

[0,25]

Característiques:

- Principals tipologies: monestirs, catedrals i parròquies.
- Predomini de la planta en creu llatina a les esglésies.
- Sistemes d'ornamentació arquitectònica: lesenes i pilastres llombardes.
- Ús de l'arc de mig punt.
- Cobertes amb voltes de canó i d'aresta, després de l'ús d'encavallades de fusta.
- Campanars de secció quadrangular.

[3 x 0,25]

c)

[1 punt]

- Tècnica pictòrica del fresc sec.
- Predomini del dibuix sobre el color.
- Contorns de les figures i els objectes resseguits en color negre.
- Utilització de colors vius i contrastats.
- Fons monocrom.
- Simetria en la distribució dels grups i les figures.
- Tractament de les figures de manera estereotipada en els plecs de les robes, els trets facials...
- Hieratisme.
- Predomini de la frontalitat.

[5 x 0,20]

d)

[1 punt]

Tema:

- Teofania a partir del text de l'*Apocalipsi* de sant Joan (parusia o segona vinguda de Crist al món).

[0,25]

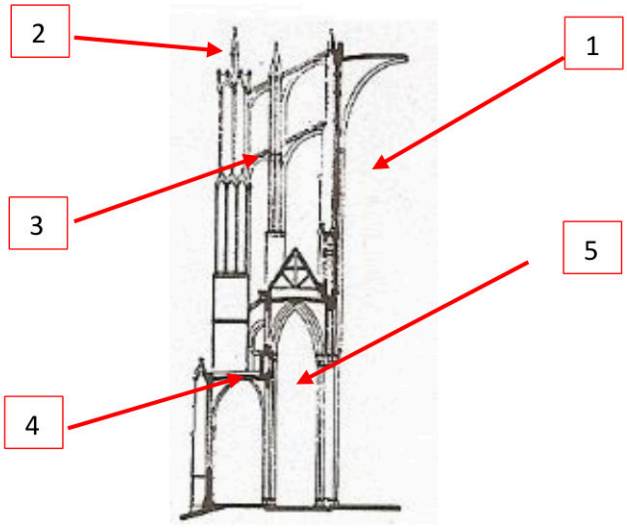
Descripció de les sèries i grups.

- A la volta: *Dextera domini* (mà dreta de Déu jutge) i *Agnus Dei* (símbol de Crist mort i ressuscitat).
- Pantocràtor. *Maiestas domini* (a l'interior d'una màndorla, la benedicció judicial amb la inscripció al llibre *Ego lux mundi*, provinent de l'*Evangeli* de sant Joan). A dreta i esquerra, les lletres de l'alfabet grec, alfa i omega, inici i fi. Tetramorf (els quatre evangelistes amb els seus símbols).
- Banda inferior: la mare de Déu (sant greal) i els apòstols (Joan diferenciat dins el conjunt).
- Cortinatges a la part baixa.

[3 x 0,25]

e)

[1 punt]

Nau central. 2. Pinacle. 3. Arcbotant. 4. Arc apuntat o ogival. 5. Nau lateral.

[0,50]

Definició: Pinacle.

[0,50]

Obra 3. Església de *San Carlo alle Quattro Fontane*, de Francesco Borromini
[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- Segon terç del segle XVII. Entre els anys 1630 i 1680 del segle XVII.

[0,20]

Context històric i cultural:

- Època de les monarquies absolutes a Europa.
- Forta polarització social. Epidèmies, crisis climàtiques i de subsistència.
- Guerra dels 30 anys.
- Fallida econòmica i pèrdues territorials de la Monarquia hispànica: Portugal, Països Baixos del Nord.
- Roma capital del Barroc. Catolicisme triomfant.
- Nous ordes i congregacions: jesuïtes, teatins, oratorians...
- Art i festa al servei del poder establert.
- Segle d'or de la literatura en diversos països europeus: Espanya, França, Anglaterra.
- Esclat de la música sacra als països centreeuropeus (Bach, Mozart...).
- Biografia i trajectòria artística de Francesco Borromini.

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil :

- Barroc. Arquitectura barroca. Barroc especulatiu.

[0,25]

Tres pintors:

- La nòmina és infinita. Entre els més coneguts: Rembrandt, Rubens, Velázquez, Zurbarán, Poussin... (considerar correctes els pintors/es del segle XVII i primer terç del segle XVIII).

[3 x 0,25]

c)

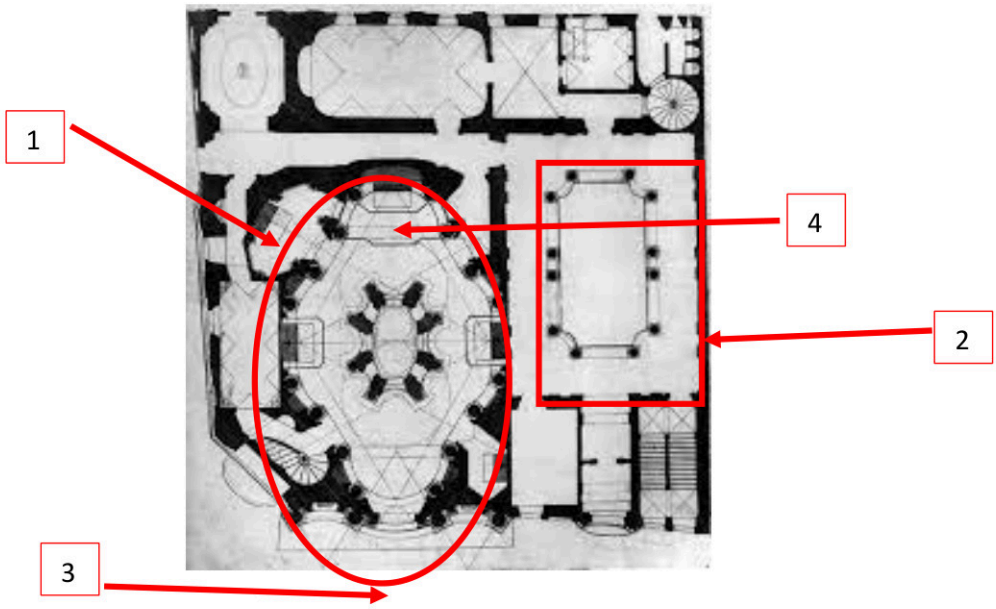
[1 punt]

- Edifici de petites dimensions i fet amb materials econòmics (maó i estuc).
- La planta de l'església és el·líptica en sentit longitudinal a l'eix d'entrada.
- Planimetria resultant de la combinació geomètrica de dos triangles.
- Predomini de la corba.
- Mur ondulant amb seccions còncaves i convexes.
- Ús d'un ordre gegant de columnes a l'interior distribuït en seccions de quatre.
- Volta el·líptica decorada amb cassetons.
- Espai diàfan.
- Predomini del blanc a l'interior.
- Austeritat.

[5 x 0,20]

d)

[1 punt]

1. Església. 2. Claustre. 3. Accés principal a l'església. 4. Altar major.

e)

[1 punt]

Ordre cronològic (introduïu els números)	**1** **Miquel Àngel**	**3** **Bernini**	**2** **Giambologna**	**4** **Salzillo**
Estil (escriviu l'estil artístic)	**1** **Renaixentista**	**2** **Barroca**	**3** **Manierista**	**4** **Tardobarroca** **Rococó**

[Ordenació cronològica 0,50]

[Identificació estil artístic: 0,50

7. PAU 2024 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2

Exercici 2

Obra 1. Partenó (Atenes) [5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- 447-432 aC (es pot admetre mitjan segle V aC, dècades centrals del s. V aC, fins i tot la segona meitat del segle V aC).

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Imperi atenenc/Lliga de Delos.
- Període constructiu d'obres públiques de Pèricles.
- Celebració de la victòria dels grecs sobre els perses a les Guerres Mèdiques.
- Època daurada d'Atenes.
- Desenvolupament de la tragèdia grega (Èsquil, Sòfocles, Eurípides).
- Desenvolupament de la filosofia.
- Tensió entre Atenes i Esparta (guerra del Peloponès).
- Aparició de grans figures de l'escultura i la pintura del classicisme grec (Fídies, Policret, Miró, Hagelades, Polignot, Micó).

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil: Art grec clàssic, estil dòric.

[0,25 punts]

Característiques:

- Trencament de la llei de la frontalitat de l'escultura arcaica.
- Ús del contraposat (*contrapposto*).
- Bronze (tècnica de la fosa perduda).
- Voluntat de reflectir una idea de bellesa.
- Ús del cànon de proporcions, entesa com la relació harmònica entre les parts constitutives del cos humà.
- Anatomia naturalista (tot i l'idealisme de les obres).

[3 ítems: 0,25 punts x 3]

c)

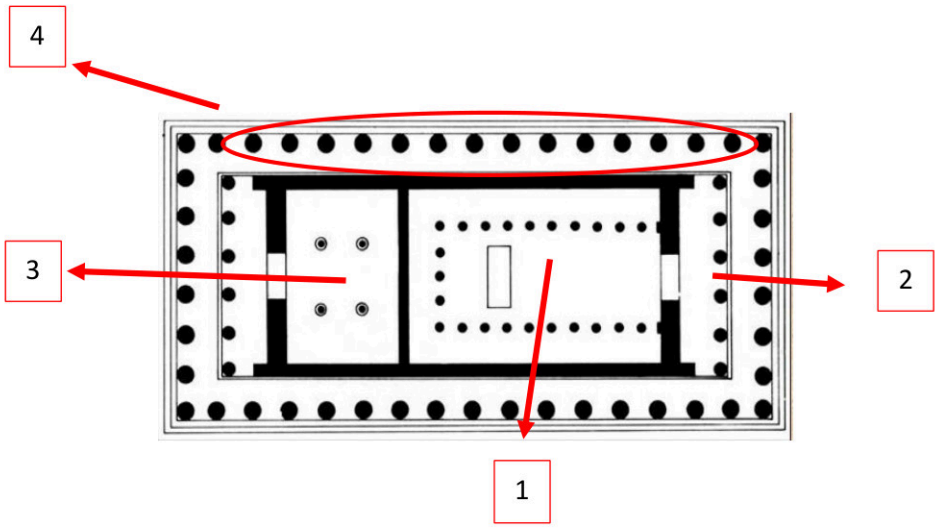
[1 punt].

- D'esquerra a dreta són: dòric, jònic, corinti, toscà i compost.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt].

1. Naos. 2. Pronaos. 3. Opistòdom. 4. Peristil.

e)

Cal valorar el grau d'argumentació, tant se val si a favor o en contra del retorn de les obres de Londres, com sí han fet els Museus Vaticans. Tenir en compte la capacitat de raonar sobre la qüestió i l'exposició dels diversos criteris, com ara la proximitat al monument al qual pertanyen, la garantia de condicions conservatives patrimonials idèntiques, la restitució del passat i les polítiques colonials, la pèrdua o l'increment dels visitants en els museus afectats. Qualsevol aportació ben raonada ha de ser valorada amb la màxima puntuació.

0 = En blanc.

0,50 = Argumentació suficient.

0,75 = Argumentació satisfactòria.

1 = Argumentació molt satisfactòria.

Obra 2. La Mare de Déu dels Consellers, de Lluís Dalmau.

a)

[1 punt]

Datació:

- 1443-1445 (s'admet primera meitat o mitjans segle XV).

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Darrera etapa del Gòtic i primera del Renaixement.
- Prosperitat de les ciutats a Europa. Poder de la burgesia i dels estaments ciutadans en els governs comunals.
- A Catalunya, importància de les institucions pròpies: Consell de Cent.
- Expansió territorial de la Corona catalanoaragonesa per la Mediterrània.
- Inici de l'Humanisme i fundació de les primeres universitats a Itàlia.
- La Querella de les dones.

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil:

- Gòtic, gòtic hispanoflamenc.

[0'25]

Obres arquitectòniques:

- És vàlida qualsevol obra arquitectònica d'estil gòtic, poden ser: catedral de Burgos, catedral de Lleó, església de Santa Maria del Mar, catedral de Girona, Llotja dels Mercaders de València, la catedral de Palma de Mallorca... L'enumeració exhaustiva seria infinita.

[3 x 0'25]

c)

[1 punt]

- Oli i tremp sobre fusta.
- Factura molt detallada en les textures de la roba, el paisatge del fons, lletres dels cantorals, pinacles i escultures del tron, arquitectura gòtica pintada...
- Veladures en el tractament de les carnacions i vel translúcid del Nen Jesús.
- Harmonia cromàtica (verds, vermells i blaus) que contrasta amb els ocres i grisos de l'arquitectura pintada.
- L'escena és emmarcada per una arquitectura de Gòtic flamíger que distribueix els diferents grups.
- Superposició de plans amb la finalitat de fingir la profunditat: Mare de Déu, consellers, sants, cantaires i, finalment, paisatge.
- El paviment enrajolat també reforça la sensació de profunditat (tercera dimensió).

[5 x 0,20]

d)

[1 punt]

Iconografia: al centre la Mare de Déu amb el nen Jesús. A l'esquerra de la composició es representa santa Eulàlia –patrona en l'època medieval de Barcelona– amb tres consellers de la ciutat, i a la dreta sant Andreu –quan es feien les insaculacions al Consell de Cent– amb dos consellers més (vestits amb la característica gramalla vermella). El 30 de novembre, festivitat del sant, és quan s'escollien els cinc consellers en cap del Consell de Cent.

[0,50]

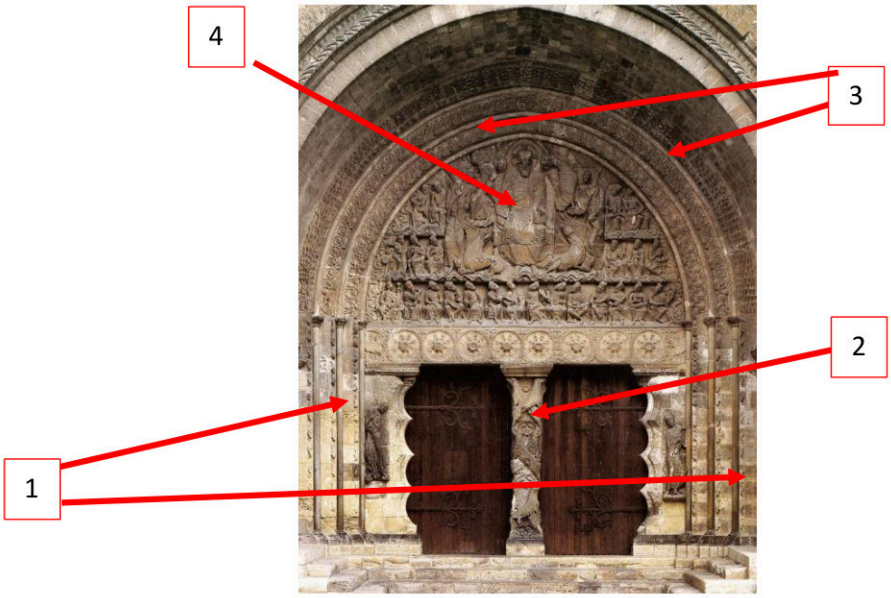
Funció: commemorativa i pregària. Retrat dels cinc consellers del Consell de Cent. Destinada a la Capella de la Casa de la Ciutat.

[0,50]

e)

[1 punt]

1. Brancals 2. Mainell. 3. Arquivoltes 4. Timpà

Obra 3. *David,* de Donatello. Florència, Museu Nacional del Bargello.

a)

[1 punt]

Datació:

- Ca. 1440. S'admet: dècades centrals del segle XV (o del *Quattrocento*).

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Auge econòmic i demogràfic a Europa amb el desenvolupament d'una cultura urbana.
- A Europa els poders monàrquics s'enforteixen (ca. 1500), es creen gran estats com en el cas d'Espanya i de França, però perviuen les ciutats estat, capitanejades per una família o un patriciat urbà, amb l'inici de la davallada d'aquest sistema.
- És la Itàlia del Renaixement, subdividida en estats i amb l'epicentre artístic a Florència (monopoli dels Mèdici).
- Influència de l'Humanisme, voluntat de recuperar la cultura clàssica a les arts, les lletres, la política...
- Filosofia antropocèntrica i també neoplatònica.
- Descobriments geogràfics de les corones espanyola i portuguesa; aparició de nous paradigmes.
- Descobriment de la impremta.
- Les veus reformistes en l'Església evoquen en la Reforma protestant (Luter, *Tesis de Wittenberg*, 1517). El saqueig de Roma (*il sacco di Roma*) (1527).

[4 x 0,20]

b)

[1 punt]

Estil:

- Renaixentista, primer Renaixement, Renaixement primerenc, *Quattrocento*...

[0,25]

Característiques:

- Recuperació dels ordres arquitectònics de l'antiguitat (dòric, jònic, corinti, toscà i compost).
- Inspiració en els models arquitectònics de l'antiguitat romana.
- Ús de l'arc de mig punt i de l'arquitectura amb llinda.
- Preferència per les plantes centralitzades associades a la perfecció geomètrica i en conseqüència a la divinitat.
- Sistema modular de l'espai.
- Projecció dels edificis a escala humana. L'home com a mòdul referencial.
- Pervivència de la planta basilical o de creu llatina també a les esglésies.
- Definició de nous models tipològics per a residències unifamiliars urbanes i suburbanes (palaus i vil·les).
- Concepció teòrica de l'arquitectura (tractat de Leon Battista Alberti).
- Projecció urbanística, teòrica (Sforzinda) i pràctica (Pienza...).

[3 x 0,25]

c)

[1 punt]

Escultura exempta o d'embalum rodó.

Feta de bronze amb la tècnica de fosa a la cera perduda, recuperada de l'antiguitat per mitjà de fonts literàries i exemples preservats.

Restes de bronze sobredaurat després de la restauració, per exemple al barret.

Figura nua de David com un heroi del classicisme.

Actitud pensativa.

Model de l'antiguitat a partir del contraposat (*contrapposto*), de la recerca d'un ideal de

Composició estudiada per afavorir la seva intel·ligibilitat multifocal.

Predomini de la línia corba i sinuosa.

[5 x 0,20]

d)

[1 punt]

Tema:

- Tema bíblic, de l'Antic Testament.
- De manera majoritària s'interpreta com una representació del pastor David (rei d'Israel) després de vèncer Goliat, quan encara sosté una pedra a la mà i té l'espasa desembeinada.
- El cap seccionat del gegant és a la base de l'escultura en forma de garlanda de llorer, símbols les dues coses de victòria o triomf.
- Alguns historiadors (com Alessandro Parronchi) exposen una ambigüitat buscada amb el mite de Mercuri i Argus, d'aquí la nuesa del vencedor, divinitat protectora del comerç (base de la riquesa dels Mèdici).

[0,50]

Funció, significat, públics...

- Obra procedent d'una residència privada dels Mèdici.
- El relat bíblic és una metàfora de la victòria de l'aparentment feble sobre el fort.
- Hi ha diverses teories interpretatives: polítiques, el triomf de la República de Florència damunt el ducat de Milà; poètiques (celebració d'un certamen literari); biogràfiques...

[0,50]

e)

1. Aquestes temàtiques solen ser habituals en la pintura espanyola del Barroc?

   No. Hi ha un predomini de la pintura religiosa i del retrat al servei del poder eclesiàstic i civil.

   [0,50]

2. Quins grups socials compraven aquesta mena d'obres? A quins espais anaven destinades?

   La burgesia, els mercaders a l'engròs, els comerciants…

   Decoració de les seves residències privades, preferentment; d'aquí les seves dimensions reduïdes.

   [0,50]

8. PAU 2023 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 3

EXERCICI 3

Hermes amb Dionís infant, de Praxíteles.

a. Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent. [1 punt]

Datació: 370-350 aC.

- També s'admet les respostes següents: segle IV aC, de mitjan segle IV aC (obra representativa del postclassicisme o del segon classicisme).

[0,20 punts]

Context:

- Amb la victòria de les guerres mèdiques (499-479 aC) s'inicia l'esplendor cultural i artístic d'Atenes.
- Obra inscrita en el període de crisi d'Atenes i de la confiança en la col·lectivitat, la ciutat i la ideologia que havien marcat el segle V aC (del temps de Pèricles).
- Respon a la societat grega després de la guerra del Peloponès (431-404 aC)
- Macedònia s'apodera del control del món grec i inicia les seves conquestes.
- Època de Plató i Aristòtil.
- Època de Filip i el seu fill Alexandre.

[4 ítems correctes: 0,80 punts]

b. Digueu a quin estil pertany i esmenteu tres característiques de l'arquitectura romana. [1 punt]

- Estic grec clàssic o postclàssic (segon classicisme).

[0,25 punts]

- Ús de l'arc de mig punt i dels sistemes de volta (canó i aresta) i cúpula.
- Adaptació dels ordres columnaris grecs.
- Influència de l'art grec i etrusc. Eclecticisme.
- Prevalença de la funcionalitat.
- Desenvolupament de l'arquitectura i les infraestructures públiques.
- Monumentalitat.
- Importància del maó i el ciment.
- Noves tipologies: aqüeducte, basílica...

[3 ítems: 0,25 punts × 3]

c. Expliqueu cinc característiques formals o compositives d'aquesta obra. [1 punt]

- Grup exempt.
- Marbre.
- Representa un ideal de bellesa masculina.
- Anatomia convincent, malgrat l'idealisme.
- Trencament de la llei de frontalitat de l'escultura arcaica mitjançant el contraposat o la corba praxiteliana (típica del segle IV aC).
- Tendència a la suavitat respecte a l'escultura del segle anterior.
- Elements de suport de la figura (un tronc d'arbre i unes vestidures, en aquest cas).
- Expressivitat en el rostre, malgrat l'idealisme (tendresa, en aquest cas).

[0,20 punts × 5]

d. Expliqueu el tema de què tracta l'obra. [1 punt]

- Representa el déu Hermes, missatger de Zeus, que protegeix l'infant Dionís, el déu del vi, fruit d'una relació extramatrimonial de Zeus amb Sèmele. Hermes, en concret, el porta a Creta, perquè les nimfes se'n facin càrrec.

[0,75 punts]

- Representació dels déus en actituds naturals i quotidianes, és a dir, humanes.
- Tema humorístic: Hermes està jugant amb Dionís i el raïm, d'on s'extreu el vi.

[0,25 punts]

e. Ordeneu de manera ascendent, de més antic (1) a més recent (4), els edificis de la seqüència inferior. [1 punt]

- (1) Partenó, (2) teatre d'Epidaure, (3) aqüeducte de les Ferreres, (4) Coliseu.

[0,25 × 4]

9. PAU 2023 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3

EXERCICI 3

Colosseu, de Roma

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

Datació: 72-82 dC.

- S'admet: segle I dC / segona meitat del segle I dC.

[0,20 punts]

- Època de l'Alt Imperi: període de pau i prosperitat (*pax romana*).
- Fet construir per Vespasià. Després de la mort de Neró (any 68), Vespasià fundà la dinastia Flàvia, nascut a Itàlia i d'origen humil, fou governador d'Àfrica. Consolidà l'imperi i va emprendre un ampli programa de construccions a Roma.
- Aquest edifici va ser inaugurat per Titus l'any 80 i acabat per Domicià el 82.
- Culturalment: romanització, globalització cultural, dret romà...
- Grans literats llatins: Horaci, Ovidi, Virgili...

[0,20 x 4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany aquest edifici i esmenteu tres característiques de l'escultura d'aquest període.

[1 punt]

Estil: Roma imperial

[0,25 punts]

- Protagonisme del retrat.
- Diverses tipologies de retrat: bust, dempeus, eqüestre.
- Monuments commemoratius.
- Relleu històric. Narració visual.
- Influència grega i etrusca.
- Realisme i detallisme.

[3 ítems: 0,25 punts x 3]

c) Expliqueu cinc característiques tècniques, formals o estructurals del Colosseu.

[1 punt]

- Planta el·líptica.
- Espai interior: grades o càvea, per als espectadors. Arena: espai on es feien les celebracions. I subsol: sota l'arena, sèrie de dependències que servien per agilitzar l'espectacle (passadissos, escales, habitacions...).
- Espai exterior: quatre pisos damunt d'una espècie de podi. Tres pisos amb arc i columnes adossades d'ordre: toscà, jònic i corinti (superposició dels ordres columnaris). El quart pis és massís amb lesenes d'ordre corinti i finestres quadrades.
- Tenia uns pals de fusta que sostenien un tendal per protegir de la pluja i del sol els espectadors.
- Materials: marbre, tova, pedra, maó.
- Està construït amb galeries anulars i radials, voltes de canó i d'aresta, formant els pisos, comunicats tots per escales i rampes.

[0,20 punts x 5]

d) Exposeu quina era la funció originària de l'edifici, l'ús que se'n feia i què representava.

[1 punt]

- Celebració d'espectacles públics. En actiu fins a la caiguda de l'Imperi romà d'Occident (476).
- Espectacles diürns: lluita de gladiadors i de feres salvatges, batalles mitològiques i navals.
- Després del seu abandonament fou emprat com a pedrera durant molts segles.

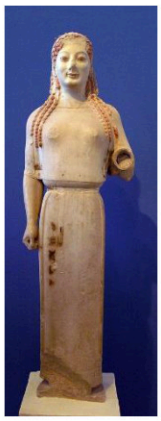
[0,50 punts]

- Una cultura lúdica. Un edifici símbol de l'actuació benefactora del poder envers els pobres: *panem et circense*.
- Glorificar la família Flàvia.
- Recuperació d'un espai privat per a ús públic, després de dessecar el llac de la casa de Neró.

[0,50 punts]

e) Ordeneu cronològicament aquestes obres, de més antiga a més moderna.

[1 punt]

4	**1**	**3**	**2**

[0,25 x 4 punts]

10. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

EXERCICI 3

ARA PACIS AUGUSTAE (Roma)

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

Datació:.

- Entre el 13 i el 9 aC [s'admet finals del segle I aC].

[0,20 punts]

- Roma imperial. Assassinat de Juli Cèsar, guerres civils i establiment d'Octavi August com a emperador
- Divisió del territori imperial en províncies, afebliment del poder del senat i enfortiment de l'aparell burocràtic.
- Societat esclavista, militaritzada, patriarcal, urbana, comercial. Desenvolupament de les vies de comunicació terrestres, fluvials i marítimes.
- Procés de romanització amb l'aculturació de les societats indígenes.
- Eclecticisme a nivell artístic.
- Funció propagandística de l'art.
- Període daurat de la literatura llatina: Virgili, Ovidi, Plaute, Polibi.
- Tractat d'arquitectura de Vitruvi.

[0,20 x 4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany i esmenteu tres característiques estructurals, formals o conceptuals de l'arquitectura de la Grècia antiga.

[1 punt]

Estil: Roma imperial

[0,25 punts]

- Arquitectura a escala humana.
- Arquitectura arquitravada amb l'ús de columnes.
- Coberta planes i aiguavessos.
- Ús de tres ordres columnaris: dòric, jònic i corinti.
- Principals tipologies arquitectòniques: temple, teatre, estadis, palestres...

[3 ítems: 0,25 punts x 3]

g) Expliqueu cinc característiques tècniques, formals o estructurals conjunt artístic.

[1 punt]

- Ús del marbre.
- Planta quadrangular amb coberta plana, constituïda per un arquitrau, fris llis i cornisa.
- Dues entrades, la principal amb una escalinata.
- La subdivisió vertical del relleus per mitjà d'un ordre pilastres amb capitells d'acant i el fust ricament ornamentat. Horitzontalment els divideix una sanefa geomètrica (greca).
- Els relleus superiors són de caràcter narratiu.
- Els inferiors amb motius ornamentals: bells i elaborats roleus, garlandes, flors, bucranis...
- Cert isomorfisme en algunes de les figures representades quant a postures i indumentària.
- Existència de dos nivells de talla: alt relleu i baix relleu.

- Realisme i detallisme.[0, 20 punts x 5]

h) Exposeu quina era la funció originària de l'edifici, l'ús que se'n feia i què representava.

[1 punt]

- En els relleus frontals es representen personatges mitològics que es vinculen llegendàriament a la figura d'August, a qui es dedica l'obra: Mart (déu de la guerra), la Lloba capitolina amb Ròmul i Rem (fundadors de Roma), Enees (heroi de Troia arribat a la península itàlica); deessa Tellus / Venus / Pax envoltada de divinitat fluvials.
- Als laterals: la processió feta a Roma per a commemorar la *Pax Romana* amb la identificació prototípica de diversos personatges.

[0,50 punts]

- Obra construïda per decisió del Senat, en acció de gràcies pel retorn victoriós de l'emperador August de les campanyes a Hispània i la Gàl·lica.

[0,25 punts]

- Funcions: commemorativa de les victòries militars; propagandística del poder i la família imperials i religiosa on cada any es sacrificava un moltó i dos bous

[0,25 punts]

---

e) Denomineu i definiu els dos tipus d'escultura reproduïts a continuació.

[1 punt]

- Mètopa.
  - Definició: Espai normalment quadrangular situat entre dos tríglifs en el fris d'un entaulament dòric. Sovint era decorat amb relleus.
- Cariàtide
  - Definició: Figura femenina que sosté un arquitrau a mode de columna. Damunt del seu cap hi ha un element que fa de capitell. El nom deriva de Cària (zona del sud de l'Àsia menor, actual Turquia).

[0,25 x 4 punts: identificació x 2 i descripció x 2]

EXERCICI 3

Retrat d'August de Prima Porta

[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- Inici de l'època imperial romana, segle I aC – segle I dC [s'admet primera meitat del segle I aC].
- Es tracta d'una còpia romana de *ca*. 14 dC, sobre un original de bronze de *ca*. 20 aC.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Període de l'alt Imperi romà. Època d'August. Imperi dividit en províncies.
- La política de la *pax romana*, després d'un període de llargues guerres.
- Culturalment, és el període de la romanització, de l'expansió del dret romà, de l'urbanisme, de les infraestructures...
- Interès de Roma per la cultura i l'art dels grecs (traduccions, trasllats d'artistes, còpies d'art...).
- Grans literats llatins: Horari, Ovidi, Virgili.

[4 ítems correctes, màxima puntuació: 0,80 punts]

b)

[1 punt]

Estil: Romà imperial.

[0,25 punts]

Característiques de l'escultura grega arcaica:

- Rigidesa, frontalitat, esquematisme...
- Hieratisme (figures sense expressió).
- Ulls ametllats.
- Detallisme en el tractament dels vestits i dels pentinats.
- Talla de marbre i pedra.
- Una de les cames avançada.
- Influència de l'estatuària egípcia.
- Els tipus bàsics són els *kouroi* (homes) i les *korai* (dones).

[0,25 punts x 3]

c)

[1 punt]

- Escultura exempta.
- Talla de marbre.
- Figura masculina dempeus.
- Descalça, però vestida amb *paludamentum* (capa) i cuirassa.
- Posició de la figura dempeus en *contrapposto*.
- Treball realista al rostre i la indumentària. Una certa idealització, també.
- Presència d'una figura infantil a la base (inexistent en la versió de bronze), que estabilitza l'escultura.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt]

- Funció propagandística de l'emperador, de l'imperi i de la *pax romana*.

[0,25 punts]

- Representa l'emperador August amb indumentària militar.
- A la cuirassa hi ha representats temes al·lusius a August com a governant i militar (pacificació de la Gàl·lia i Hispània), els déus protectors de la casa de l'emperador (Diana i Apol·lo), la figura del seu fillastre i successor, Tiberi.
- La representació de l'emperador descalça en la versió en marbre s'interpreta com una referència a la divinització.
- També, la figura infantil de Cupido i el dofí es relacionen amb el caràcter diví del Cèsar.

[0,75 punts]

e)

[1 punt]

- El Partenó és un temple que consta de pronaos, naos i opistòdom.

[1 punt]

12. PAU 2022 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3

EXERCICI 3

***Maison Carrée*, Nimes [5 punts].**

a) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent [1 punt].

Datació:

- 16 aC [s'admet primera meitat, primer terç o primer quart del segle I aC].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Període de l'alt imperi romà.
- Època d'August.
- La política de la *pax romana*, després de les llargues guerres.
- Culturalment és el període de la romanització, de l'expansió del dret romà, de l'urbanisme, de les infraestructures...
- Gran literats llatins: Horaci, Ovidi, Virgili.
- L'obra testimonia l'art romà a les províncies de l'imperi. La romanització.

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany i esmenteu tres característiques de l'arquitectura de l'orde dòric [1 punt].

Estil: Romà imperial.

[0,25 punts]

Característiques:

- Absència de base (reposa sobre l'estilobat), robustesa, capitell compost per àbac, equí i collarí, entaulament (arquitrau, fris i cornisa) presència de tríglifs i mètopes al fris...

[0,25 punts x 3]

c) Analitzeu la planta, l'alçat i la coberta de l'edifici [1 punt].

- Temple de planta rectangular sobre pòdium amb escalinata davantera.
- Es tracta d'un temple pseudoperípter perquè les columnes estan adossades al mur.
- El pòrtic és hexàstil (sis columnes) d'ordre corinti amb les columnes força altes i esveltes (17m).
- L'entaulament és format per un entaulament dividit en arquitrau, fris i cornisa.
- És cobert a dues aigües.
- El frontó ha perdut l'ornamentació escultòrica aplicada.

[0,20 punts x 5]

d) Expliqueu quina funció tenia en origen i què simbolitza avui [1 punt].

- Funció religiosa: culte a les divinitats.
- Propagandística del poder de l'emperador i de la grandesa de l'imperi.
- Va ser construït per ordre del governador Agripa, encarregat d'organitzar les infraestructures públiques de la Gàl·lica.

[0,50 punts]

- Un dels pocs temples que conserven la coberta.
- Simbolitza la romanització.
- Model per als edificis del neoclassicisme, en particular francès i la església parisenca de la Madeleine.

[0,50 punts]

e) Ordeneu en ordre ascendent les següents escultures, de l'1 al 4 [1 punt].

1. Kore del...
2. Guerrers de Riace
3. Apoxiòmenos
4. Afrodita, Pan, Eros

(Cal fer la seqüencia completa)

[4=1; 3=0,75; 2=0,50; 1=0,25]

13. PAU 2022 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

EXERCICI 3

Hermes amb Dionís infant, de Praxíteles [5 punts].

d) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent [1 punt].

Datació: Etapa clàssica. Segle IV aC (ca. 350-330a.C) [S'admet mitjan s. IV aC o dècades centrals del s. IV aC].

[0.20 punts]

Context històric i cultural:

- La victòria contra els perses a les Guerres mèdiques permet iniciar l'autonomia cultural i artística d'Atenes.
- Període de Pericles (461-429 aC). Les guerres del Peloponès (431-404aC).
- Crisi d'Atenes i de la confiança en la col·lectivitat, ciutat i ideologia que havien marcat el segle VaC.
- Les províncies de Macedònia es fan amb el control del món grec.
- En l'art es fa patent l'escepticisme.
- La recerca de l'ideal de bellesa no s'abandona, però es dona més importància a l'expressivitat i a l'experimentació personal.

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0.80 punts]

e) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu almenys tres característiques de l'arquitectura de la Grècia antiga [1 punt].

Estil:

- Grec clàssic. Més específicament el post classicisme o el segon classicisme.

[0.25 punts]

Característiques principals arquitectura grega antiga:

- Tipologia principal és el temple.
- Arquitectura és arquitravada.
- Hi predominen les línies rectes i els angles rectes.
- Es construeix d'acord amb els tres ordres columnaris o arquitectònics: dòric, jònic i corinti.

- Pot ser monumental, però està feta a escala humana.
- Tendeix a l'ordre, l'equilibri, la proporció, l'harmonia.
- Era policromada.

[3 ítems: 0.25 punts x 3]

f) Feu un comentari formal de l'obra, tot esmentant almenys quatre de les característiques principals [1 punt].

- Grup escultòric vertical amb un element de suport, en forma de roca coberta per una túnica.
- Nuesa de les figures.
- Ideal de la bellesa masculina.
- Tractament convincent de l'anatomia.
- Trencament de la llei de la frontalitat de l'escultura arcaica mitjançant el *contrapposto*.
- Introducció de la corba praxitel·liana (típica del s. IV aC).
- To naturalista dels cabells i de les robes.
- Expressivitat en els rostres. Una certa tendresa en aquest cas.

[0.25 punts x 4]

d) Analitzeu la iconografia de l'obra [1 punt].

- Hermes, missatger de Zeus, protegeix l'infant Dionís, nascut d'una relació extramatrimonial del patriarca. Hermes en concret el du a Creta perquè les nimfes se'n facin càrrec.

[0.75 punts]

- Els déus tenen actituds naturals i quotidianes.
- Valorar que diguin que hi ha to humorístic perquè Hermes sembla anhelar el raïm de Dionís, d'on surt el vi.

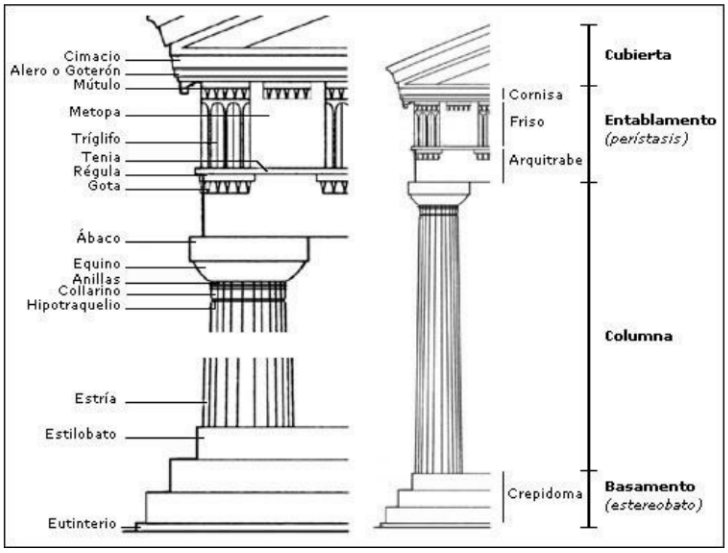
[0.25 punts]

e) Enllaceu els termes amb l'element de l'ordre arquitectònic dòric que designen (utilitzeu els nombres o dibuixeu fletxes) [1 punt].

[10 x 0'10 = 1 punt]

[1 punt]

1. Àbac.
2. Arquitrau.
3. Capitell.
4. Collarí.
5. Cornisa.
6. Equí.
7. Fust.
8. Fris.
9. Mètopa.
10. Tríglif.

[8 ítems màxima puntuació].

14. PAU 2021 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 3

EXERCICI 3

[5 punts]

Colosseu, de Roma.

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent

[1 punt]

Datació: 72-82 dC [s'admet segle I dC / Segona meitat del segle I dC]

[0.20 punts]

Context històric i cultural:

- Època de l'Alt Imperi: període de pau i prosperitat (pax romana).
- Fet construir per Vespasià, va ser símbol de poder de l'imperi romà. Després de la mort de Neró (any 68), Vespasià fundà la dinastia Flàvia, nascut a Itàlia d'origen humil, fou governador d'Àfrica. Consolidà l'Imperi i va emprendre un ampli programa de construccions a Roma. Aquest edifici va ser inaugurat per Tit l'any 80 i acabat per Domicià el 82.
- Culturalment: romanització, globalització cultural, dret romà...
- Grans literats llatins: Horaci, Ovidi, Virgili...

[4 ítems correctes màxima puntuació: 0.80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany aquest edifici i esmenteu tres característiques de l'escultura d'aquest període.

[1 punt]

Estil: Roma imperial

[0.25 punts]

Característiques:

- Protagonisme del retrat
- Monuments commemoratius.
- Relleu històric.
- Narrativitat.
- Influència grega i etrusca.
- Subordinada a l'arquitectura.
- Realisme i detallisme.

[3 ítems: 0.25punts x 3]

c) Expliqueu cinc característiques tècniques, formals o estructurals del Colosseu.

[1 punt]

- Planta el·líptica.
- Espai interior: grades o càvea: per als espectadors. Arena: espai on es feien les celebracions, i subsòl: sota l'arena, sèrie de dependències que servien per agilitzar l'espectacle: passadissos, escales, habitacions...
- Espai exterior: quatre pisos damunt d'una espècie de podi. Tres pisos amb arc i columnes adossades d'ordre: toscà, jònic i corinti. El quart pis és massís amb lesenes d'estil corinti i finestres quadrades. Tenia uns màstils de fusta que sostenien un tendal per protegir de la pluja i del sol els espectadors.
- Materials: marbre, tova, pedra, maó.
- Està construït amb galeries anulars i radials, voltes de canó i d'aresta, formant els pisos comunicats tots ells per escales i rampes.

[0.20 punts x 5]

d) Exposeu quina era la funció originària de l'edifici i l'ús que se'n feia.

[1 punt]

Celebració d'espectacles públics. Una cultura lúdica. Espectacles diürns: lluita de gladiadors i de feres salvatges, batalles mitològiques i navals.

[0.50 punts]

Una imatge benefactora del poder envers el pobre: *panem et circense*. Glorificar la família Flàvia.

Recuperació d'un espai privat per a ús públic, després de dessecar el llac de la casa de Neró.

[0.50 punts]

e) Expliqueu els conceptes 'contrapposto' i 'cànon' a partir del Dorífor.

[1 punt]

Contrapposto: consisteix en doblegar una de les cames cap endavant per tal de simular l'acció de caminar. Denota una acció imminent. Els malucs queden a altures diferents.

[0.50 punts]

Cànon: una proporció harmònica entre la part i el tot per tal d'expressar la bellesa ideal. La unitat de mesura canvia, així com el múltiple.

[0.50 punts]

15. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3

EXERCICI 3. *PARTENÓ*, d'Atenes.

[5 punts]

a) Dateu l'obra i situeu-la en el context històric i cultural corresponent.

[1 punt]

Datació:

- Datació exacta 447-432 aC [s'admet mitjan s. V aC].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Guerres mèdiques contra els perses.
- Període de Pèricles, governant de la facció democràtica en l'Atenes de mitjan segle V aC.
- Després de la derrota dels perses. Al llarg de les Guerres mèdiques, els perses havien saquejat Atenes i altres punts de la Grècia continental.
- Període màxim esplendor de l'art grec.

[4 ítems correctes 0,80 punts]

b) Digueu a quin estil pertany aquest temple i esmenteu tres característiques de l'escultura romana.

[1 punt]

Estil:

- Grec clàssic.

[0,25 punts]

Característiques:

- Tendència al realisme.
- Ús de models grecs i del món etrusc.
- Desenvolupament de la narració en el relleu. Relleu històric.
- Ús de la perspectiva i altres efectes de profunditat.
- Proliferació del retrat, diverses tipologies: bust, eqüestre, dempeus...

- Desenvolupament de l'escultura en nous suports: arcs de triomf, sarcòfags, columnes commemoratives.

[3 ítems correctes 0,75 punts]

c) Expliqueu la planta, l'alçat i la coberta del temple i relacioneu-lo amb el conjunt monumental on s'integra

[1 punt]

- La planta mostra un temple perípter octàstil (normalment són hexàstils), amb pronaos, naos (o cel·la) i opistòdom.
- Valorar positivament si citen el pteroma (passadís entre el cos del temple i el peristil o columnata) i el crepis, format per l'estereòbata (esglaons inferiors) i l'estilòbata (esglaó superior, d'on arrenquen les columnes).
- L'alçat és dòric: columna sense base que arrenca de l'estilòbata, capitell amb equí i àbac, arquitrau llis i fris de tríglifs i mètopes, que sostenen la coberta.
- Fust amb canaletes d'aresta viva.
- La coberta és a dos vessants i en els costats curts del temple formen un frontó (o timpà) triangular.
- És el temple més gran i important de l'Acròpolis. Els temples arcaics van ser destruïts pels perses i a partir de mitjan segle V aC es van reconstruir i monumentalitzar. En primer lloc, el Partenó, després l'Erectèon i el d'Atena Niké. A la vegada, es van haver d'ampliar els accessos i es van fer els propileus

[5 ítems correctes 1 punt]

d) Quina era la funció originària de l'edifici i quins en són l'ús i els significat actuals.

- La funció dels temples grecs és principalment la de casa de la divinitat antropomorfa (és a dir, casa de l'estàtua), ja que els altars es trobaven a l'exterior dels edificis, i és a l'exterior on es reunien els fidels.

[0,75 punts]

- Avui és turística, monument nacional, monument històric, és considerat el zenit de l'arquitectura clàssica...

[0,25 punts]

e) Identifiqueu a quin ordre de columnes d'època romana correspon cada gràfic i expliqueu una característica de cadascun.

Són l'ordre toscà i el compost

[0,25 +0,25 punts]

Toscà:

- D'origen etrusc i és àmpliament usat en època romana.
- S'assembla molt al dòric, ja que el capitell té àbac i equí i l'arquitrau és llis, però es diferencia en què és més lleuger, el fust no té èntasi, té base i el fris també és llis (en lloc de tríglifs i mètopes).

[0,25]

Compost:

- Es considera una derivació del corinti grec.
- Major toc ornamental.
- Manteniment de les fulles d'acant, però en lloc de volutes petites o caulicles es conserven les volutes del jònic (però decorades).

[0,25]

16. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3

EXERCICI 3. L'altar de Zeus a Pèrgam.

a) Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent.

Datació:

- c. 180-160 aC.

[0,25 punts]

Context històric i cultural:

- època hel·lenística, regnat d'Eumenes II (dinastia atàlida).
- Lluita contra els regnes del Pont i de Bitínia
- floriment de la cultura grega a Pèrgam, ciutat capdavantera culturalment gràcies a la biblioteca
- creació d'una important escola escultòrica.

[5 ítems correctes 0,75 punts]

b) Digueu a quin estil pertany l'obra i esmenteu tres característiques formals o conceptuals de l'arquitectura de la Roma clàssica.

Estil:

- grec hel·lenístic.

[0,25 punts]

Característiques arquitectura Roma clàssica:

- orde toscà i compost.
- ús generalitzat de l'arc.
- ús generalitzat de la volta.
- ús generalitzat de l'opus caementicium.
- desenvolupament de l'obra pública (obres hidràuliques...)
- nova concepció espacial.

[0,75 punts]

c) Féu una anàlisi de la planta i alçat de l'obra.

[1 punt]

Descripció formal de l'edifici:

- En origen constava d'un podi de planta quadrangular de 7m. d'alçada.
- Al damunt s'erigia una columnata jònica amb entaulament i coberta plana.
- La façana oest tenia forma d'U amb una monumental escalinata al centre.
- L'escalinata conduïa a un pati interior.
- Les parets exteriors del podi i del pati interior estaven decorades amb un fris continu d'alt relleu.
- Només es preserven fragments de la façana i els frisos al museu de Berlín (descobert als anys 30), on es va fer una reconstrucció de l'altar.

[5 ítems correctes 1 punt]

d) Esmenteu els temes que representen els relleus i detalleu les funcions de l'edifici.

[1 punt]

Temes:

- Hi havia dos frisos amb relleus escultòrics.
- En el fris interior era dedicat a Tèlef, fill d'Heracles i fundador llegendari del llinatge atàlida.
- En el fris exterior es representa la Gigantomàquia: la lluita dels déus olímpics amb els gegants (analogia del combat entre els atàlides i els gàlates).
- Protagonisme de les figures de Zeus i Atena (deessa protectora de Pèrgam).

[0,50 punts]

Funció:

- Altar per a sacrificis dedicat a Zeus.
- Construït en commemoració de les victòries militars del rei Eumenes II a Bitínia.

[0,50 punts]

e) Identifiqueu les parts constitutives d'un temple grec

[1 punt]

1. Naos o cel·la
2. Pronaos
3. Opistòdom
4. Peristil
5. Pteroma
6. Krepidoma
7. Estilòbat
8. Estereòbat

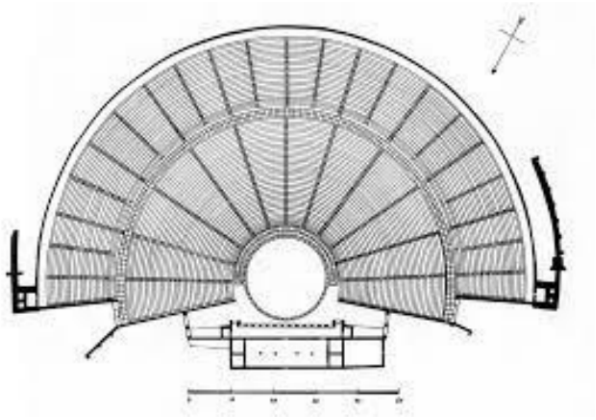
[5 ítems correctes 1 punt]

17. PAU 2020 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 3

5 punts	EXERCICI 3	
	Laocoont i els seus fills	
a)	**Dateu i situeu l'obra en el context històric i cultural corresponent.**	
1 punt	0,25	Datació: - Obra de datació complexa. - Es valorarà qualsevol datació que entri en època hel·lenística, des del s. II aC al segle I dC. - Obra de la fase grecoromana de l'època hel·lenística. - També es valorarà si es fa referència al conjunt de Sperlonga.
	0,75	Context històric i cultural [5 ítems correctes màxima puntuació]: - Període hel·lenístic, comprèn del 323 aC al 31 dC. - Pèrdua de capitalitat artística d'Atenes. - Extensió pel món de la cultura grega a causa de les conquestes d'Alexandre el Gran. - Rellevància cultural del món grec oriental: Pèrgam, Alexandria, Rodes. - Desenvolupament d'una important escola escultòrica a Rodes. - Trasllat d'artistes grecs a Roma. [Valorar favorablement si posen el nom dels autors a qui s'atribueix: Agesandre i els seus fills o el seu descobriment l'any 1506 al Palatí de Roma].
b)	**Digueu a quin estil pertany el grup escultòric i esmenteu almenys tres característiques formals o conceptuals de l'arquitectura de la Grècia antiga.**	
	0,25	Estil: període hel·lenístic de l'art grec.
	0,75	Característiques formals o conceptuals de l'arquitectura grega [5 ítems]: - Basada en l'ordre i en la raó. - Escala humana. - Sistema de construcció arquitravada. - Utilització de la pedra. - Existència de tres ordres columnaris o arquitectònics atenent les diferents èpoques: dòric, jònic i corinti. - El temple és l'edifici religiós més important. - En arquitectura civil es desenvolupen les tipologies del teatre, els estadis o les palestres.

c)	**Analitzeu les característiques tècniques i formals de l'obra, tot esmentant al menys quatre de les seves característiques principals.**	
1 punt	0,25 x 4	Marbre. Grup escultòric. Composició en forma piramidal. Predomini del dinamisme en lloc de la serenitat clàssica del període precedent de l'art grec. Utilització de diagonals i escorços per recrear el moviment. Expressió grandiloqüent de les emocions: extremitats i rostres. Manifestació del *pathos*.
d)	**Expliqueu-ne el tema a partir de les fonts literàries.**	
1 punt	0,25 0,75	Tema literari i al·legòric. Explicació del tema en funció de les fonts literàries: - Arctinos de Milet i l'Eneida de Virgili. - Les versions gregues del mite parlen d'un fill de Laocoont, mentre que la llatina fa referència a dos fills. - Es representa el moment en el qual unes serps monstruoses ataquen el sacerdot Laocoont i els seus fills i els causen la mort. - El sacerdot troià havia advertit els seus conciutadans que no es refiessin del cavall de fusta regalat pels grecs. De seguida, dues serps enormes van sortir del mar i el maten juntament amb els seus dos fills. Els troians ho van interpretar com un càstig diví i entraren el cavall a la ciutat. - El motiu de la mort té dues versions diferents: càstig d'Apol·lo, perquè es va casar contra les seves ordres, o d'Atena, partidària de la victòria grega.

e)	Definiu i localitzeu a la planimetria els quatre termes proposats.	
1 punt	0,40	Definicions [0,25 per definició].
	0,60	Localitzacions [0,60 - 4 / 0,50 - 3 / 0,30 - 2 / 0,2 - 1]

1. *Càvea*: les grades on seien els espectadors. Emmarquen l'orquesta. Hi solen haver seients diferenciats en funció dels rang dels espectadors. En el teatre grec, descansen a la roca.
2. *Orquestra*: de forma circular era el lloc on dansava, cantava o interpretava instruments el cor. Hi havia un altar dedicat a Dionís.
3. *Prosceni*: plataforma elevada on els actors representaven el seu paper.
4. *Escena:* tancament de l'edifici del teatre. Podia tenir diversos pisos. Simulava palaus, vil·les…

18. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

19. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

20. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2:

Obra 1: Discòbol de Miró

a) **Cronologia:** 460 a.C. **Context històric i cultural**: Època clàssica. S'inicia després de les Guerres Mèdiques on l'Atenes de Pericles va resultar vencedora implantant la Democràcia. Moment dels historiadors Tucídides i Herodot. Dramaturgs: Sòfocles, Esquil i Eurípides (tragèdies); Aristofanes (comèdies). Filosofia: Sòcrates, Plató i els sofistes.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**]. Context històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil**: Clàssic. **Característiques conceptuals**: Els pilars fonamentals de l'art Grec son: l'home, la natura, la raó, l'harmonia i la bellesa. Com deia Protàgores: "l'home és la mesura de totes les coses". **Característiques artístiques**: Moment de màxim esplendor de l'art Grec. Aparició de l'ordre jònic. Període dels grans noms de l'estatuària grega: Policlet, Fidies, Miró, Praxíteles, Escopes i Lisip. Construcció de l'Acròpoli.

Puntuació: Estil **[0'25 punts] CINC** característiques **[0'15 punts c/u]**

c). **Característiques formals i estructurals:** Escultura exempta, embalum rodó, es a dir treballada en tot el seu volum. Unifacialitat (únic punt de vista). Deutes de l'escultura arcaica: inexpressivitat del rostre, tors frontal i cames i braços de perfil. Bona descripció anatòmica del cos, no present en el cap amb un fort hieratisme de la cara i geomatrització dels cabells **Estructura**: triangle invertit. Joc de corbes i contracorbes (*rhytmos*).
Tècnica i material: Talla (explicar la tècnica). Original de bronzo; còpia romana de marbre.

Puntuació: Característiques formals i estructurals [**0'15 cada encert**: màxim **0'90**] Tècnica i material [**0'10**]

d) **Tema:** Imatge d'un jove atleta, Jacint, que va morir en uns jocs dedicats Apol·lo, representat en el moment de màxima concentració abans de llançar el disc. Màxima plenitud física. **Significat**: Captació d'un instant. Expressió de la força del moviment. **Funció:** Monument públic o exvot en homenatge a un atleta.

Puntuació: Tema i iconografia [**0'80 punts**] Significat i funció [**0'20 punts**]

e) **A**. Clàssic tardà [**S'admet** Grec postclàssic]; **B,** Surrealista; **C**. Futurista; **D**. Grec hel·lenístic; **E.** Romà imperial;

Puntuació: 0,25 cada encert

Obra 2: Mare de Déu de Sallent de Sanaüja

a) **Cronologia: Circa 1350 [S'admet** mitjans del segle XIV]. **Context històric i cultural**: Europa de les capitals. Paper de la burgesia. Cultura a les Universitats. Aparició de les ordes mendicants (franciscans i dominics). Pesta Negra. Daltabaix demogràfic. Inici de l'Humanisme....

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil**: Gòtic. **Característiques**: Període de plenitud [segles XIII i XIV]. **Arquitectura**: arc apuntat, volta de creueria, vitralls, arcbotants. Importància de l'arquitectura civil: palaus, llotges, drassanes **Escultura**: moviment, naturalisme, retaules escultòrics, sepulcres. **Pintura**: Tres estils: Francogòtic o lineal; italogòtic i Internacional o cortesà. Predomini del dibuix; Pintura al tremp i a Flandes: pintura a l'oli.....

Puntuació: Estil **[0'25 punts] CINC** característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Característiques formals i estructurals**. Equilibri i harmonia en les proporcions; Formes suaus i corbades. Te una expressivitat dolça en el rostre que l'allunya del hieratisme i manca de realisme de les Verges romàniques. Utilitza el *contrapposto* que trenca amb la simetria romànica i li proporciona moviment. Aquest dinamisme compositiu amb la lleugera inclinació de la Verge rep el nom francès de *hanchement,* paraula francesa [*hanche*=maluc]. **Tècnica**: Talla amb cisell. (cal explicar la tècnica). **Material:** alabastre policromat.

Puntuació: Característiques formals i estructurals [**0,15 cada encert: màxim de 0,90 punts**]. Tècnica i material[**0'10 punts**]

d) **Significació**: Representació d'un déu que estima la humanitat i una verge que s'apropa al esser humà. Mare de Déu coronada com a Reina del Cel, amb el nen Jesús que porta un colom a la seva ma, recurs iconogràfic, que va ser molt popular durant el període gòtic, tret dels evangelis apòcrifs, que narren que el Nen Jesús jugant a fer ocellets de fang els va convertir en reals **Funció**: Apropament de la religió al poble. Caràcter devocional.

Puntuació: Significat [**0'80 punts**] Funció [**0'20 punts**]

e) **A.** Sant Joan Evangelista [àliga]; **B**. Sant Lluc [toro]; **C.** Sant Mateu [àngel] i **D.** Sant Marc [Lleó]

Puntuació: 0'25 punts cada encert

Obra 3: Judit i Holofernes, d'Artemisia Gentileschi

a) **Cronologia**:1612-1613. [**S'admet** Primer quart segle XVII]. **Context històric:** Triomf de la Reforma Catòlica [Contrareforma]. Paper dominant de l'església. *Roma Sancta*. Poder de les grans famílies: Borghese, Barberini. Humanisme moralitzat. El model de l'antiguitat. Monarquies europees: a Espanya Felip III; a Anglaterra, Jaume I ; a França Regència de Maria de Mèdicis. Papat de Pau V, **Fets culturals**: Teoria heliocèntrica de Galileu. Literatura: A Itàlia, el poeta Marino. A Espanya: Lope de Vega y Luis de Góngora.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], Context històric i cultural [**0'80 punts]**

b) **Estil:** Barroc. [S'accepta Naturalisme i Realisme Barroc]. **Característiques:** Contrareforma catòlica. Corts catòliques *versus* Corts protestants. Art burges *versus* art aristocràtic i d'església **Arquitectura:** Nova litúrgia: espais utilitaris i simbòlics. **Plàstica**: Grans programes al·legòrics i simbòlics. Simbolisme i didactisme de la imatge. *Horror vacu i* compositiu. Predomini de la corba sobre la línia recta. Nous temes burgesos: paisatge, natura morta, retrat de grup.

Puntuació: Estil [**0'25 punts**] CINC característiques [**0'15 c/u**]

c) **Característiques formals i compositives:** Formes obertes o pictòriques. Llum irreal i teatral. Clarobscurisme. Composició tancada. Composició unitària. Valoració de les dinàmiques diagonals. Valor de la gamma cromàtica: vermell, blau i blanc. **Característiques tècniques i de suport**: oli sobre tela.

Puntuació: Característiques formals i compositives: [**0,15 cada encert: màxim de 0,90 punts**]. Característiques tècniques i de suport**: [0,10 punts]**

d) **Tema i iconografia:** Bíblic. Història de Judit (explicar la història). **Significat**: Venjança i alliberació d'Artemisia de l'home que l'havia forçat. Paper de la dona forta de la Bíblia. **Funció**: Religiosa per demostrat el poder del poble d'Israel sobre els seus enemics. Poder de l'església damunt dels heretges i idòlatres.

Puntuació: Tema i iconografia: [**0'40 punts**] Significat [**0'40 punts**]. Funció [**0'20 punts]**

e) *El naixement de Venus*, de Botticelli; *Danae i la pluja d'or*; de Ticià; *Mare de Déu de les Roques*, de Leonardo da Vinci; *Les Tres Gracies*, de Rubens; *Les Menines* de Velázquez; *El gronxador*, de Fragonard, El dinar campestre, de Manet; *Retrat de Mdme Matisse* [*La ratlla verda]*, de Matisse; *El marxisme curarà els malalts*, de Frida Kahlo….

Puntuació: 0'20 punts cada encert

21. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2:

Obra 1: Sarcòfag dels esposos de Cerveteri.

a) **Cronologia:** Obra original realitzada al 520 a.C. d'autor desconegut. **Context històric i cultural**: Civilització etrusca. Desenvolupament d'aquesta cultura a la península itàlica (actual Toscana), entre el s. X a.C. i el II a.C., origen oriental, recull la tradició cultural i artística de les civilitzacions del Pròxim Orient i de la Mediterrània. Dominada per creences religioses i ritus funeraris, presents en el seu art.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], Context històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Etrusc, antecedent de l'art romà, rep les influències artístiques de les cultures d'Àsia Menor i de Grècia. **Característiques**: Utilitza en la seva arquitectura l'arc i la volta, elements d'origen mesopotàmic. Destaquen per dos tipus de construccions: el temple i la tomba. **A la tomba**, similar als hipogeus egipcis, excavada a la roca, inicia la utilització de l'arc i la volta. **Els temples** organitzen els seus espais a partir de planta rectangular, aixecat sobre un podi, cel·la dividida en tres espais i entrada única per la façana d'entrada a la qual s'hi accedeix per unes escales d'accés. Introdueixen l'ordre toscà. Tenen voluntat realista a la seva **escultura**: el retrat és el gènere més preuat, provinent de les mascaretes funeràries. Influencien l'escultura romana. La pintura al fresc està present a les tombes, representant escenes de la vida quotidiana. Influí a l'art romà.

Puntuació: Estil **[0'25 punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) Representa un sarcòfag en forma de *kliné*, amb les figures reclinades d'un home i una dona. **Característiques formals:** Grup exempt d'embalum rodó i unifacial. Actitud amable de les dues figures, vestits i pentinats segons influència grega, rostres inexpressius, perfil geomètric i hieràtic, ulls ametllats, somriure estereotipat, actitud gestual de les mans que transmet afecte. Relació amb els *Koúroi* i les *korai* de l'escultura grega. **Tècnica i materials**: modelatge. Policromat (colors força vius), fet en terracota.

Puntuació: 0'20 punts per cada característica

d) **Iconografia i significat**: Intent realista de reproduir de manera fidel els trets de la persona morta. La tomba etrusca reprodueix les cases i es representen pintures al fresc amb tot tipus d'escenes (dansa, banquets, genets, acròbates, etc). El matrimoni celebra un banquet xerrant de manera relaxada i tranquil·la. La dona ocupa el primer terme; el seu paper en la vida social era actiu, a diferència de la dona en el món grec **Funció:** Urna funerària per guardar les cendres de la persona morta. Relacionat amb les creences de després de la mort.

Puntuació: Iconografia i **s**ignificat **[0'70 punts];** Funció**: [0'30 punts]**

e) ***Quattrocento*:** Nom que es dona al Renaixement italià del segle XV.
grotesc: Motiu decoratiu format per essers fantàstics, vegetals i animals entrellaçats entre si. El nom, prové de la decoració a grutes i ruïnes romanes descobertes a les darreries del segle XV.
planta de creu grega: Planta en forma de creu, normalment d'una església, en la qual els quatre braços que la configuren son iguals. **També:** planta d'una església en forma de creu, en la que la nau longitudinal es igual a la nau transversal.
***quadratura*:** engany òptic que consisteix a prolongar l'arquitectura mitjançant representacions pictòriques, que creen un il·lusionisme òptic de gran teatralitat.
volta de canó: volta la coberta de la qual és generada per una mitja circumferència. **També:** volta generada per la projecció longitudinal d'un arc de mig punt.

Puntuació: 0,25 punts cada resposta correcte.

Obra 2: Mosaics de l'absis de la catedral de Monreale.

a) **Cronologia:** Cap el 1190 (s'admet segona meitat del segle XII o finals segle XII); **Context històric i cultura**l: La Catedral de Monreale va ser edificada pels conqueridors normands, que es van establir a Sicília després d'expulsar als sarraïns, dins del moviment de redreçament de l'Occident europeu a partir del segle XI. És un temple cristià que denota la forta influència de l'Imperi Bizantí a l'àrea, cultural i econòmica. Europa de les capitals. Coetani a l'inici de l'art gòtic paper Cabdal del feudalisme, la religió i les monarquies.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], Context històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Bizantí. **Característiques**: Plasma els trets característics d'aquella cultura: èmfasi en els aspectes religiosos (que són els més importants, quasi bé amb exclusivitat, presentació d'un món sobrenatural, de figures sagrades estilitzades, planes, d'expressió continguda, hieràtica, de mirada molt intensa. Utilització plàstica del mosaic. *Opus tesselatum i vermiculatum*.

Puntuació: Estil **[0'25 punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) Presenta, a un punt d'Europa Occidental, amb molts contactes amb la Mediterrània Oriental, una forta influència de l'Art Bizantí. **Característiques formals:** Predomini del dibuix. El mosaic atorga una qualitat vibrant, esclatant al conjunt, adient per l'efecte transcendental; els fondos daurats serveixen per, d'una banda, produir una impressió de lluminositat i magnificència, que resulta molt atractiva pel poble, i, per l'altra, expressar que la representació és la d'una realitat atemporal. **Característiques compositives:** Simetria; hieratisme manca de perspectiva. Perspectiva jeràrquica. **Tècnica**: mosaic: (caldrà fer alguna referència a la tècnica d'*opus tessellatum*). **Suport:** mur

Puntuació: Característiques formals i compositives [0'80 punts] Tècnica **i** suport **[0'20 punts]**

d) **Tema**: **1.** A la part superior, en una posició que manifesta superioritat, hi ha el Totpoderós (Pantocràtor), de proporció més gran que els altres per mostrar un dels trets de la identitat divina (ser més que els humans, no limitat); el suport corbat del quart d'esfera manifesta que es troba al Cel (que a l'època es considerava circular); respon a la tipologia de la icona del Crist Salvador, de la que hi ha molts exemples en taula; manifesta les seves dues naturaleses (humana i divina en els dos dits units) i la Trinitat, en els altres tres dits que es toquen; la roba manifesta que és un ésser celestial (mantell blau) i encarnat (túnica rosada), de categoria reial (franja daurada); el llibre obert diu (Joan 8,12) que és la llum del món, el que resulta molt adient tenint present que l'absis està orientat cap a l'Est i rep la *lumen orientalis*, o de la salvació.
2. A sota hi ha la *theotocós* [Mare de Déu amb el Nen Jesús]. acompanyada d'àngels i sants;
3. Més avall es representen els apòstols.
4**.** Altres sants, al voltant de la finestra.
Significat: Irrupció del món celestial a l'àmbit mundà, amb estricta jerarquia, i simetria. **Funció:** Cultual i didàctica. A la part inferior, on hi ha l'altar, decorada amb importants panells de marbre, s'hi apleguen els ministres i té lloc el culte, hi

ha l'altar i s'acosten els fidels; així s'expressa la unió de l'església del cel, triomfant als murs de mosaic, i la militant al món, tot mantenint-se una estricta jerarquització.

Puntuació: 4 temes **[0'15 punts c/u**: Màxim **0,60 punts. Es considera correcte si se'n citen només tres [0'60 punts].** Significat**: [0'20 punts].** Funció **[0'20 punts]. Si l'alumne explica algun tema, en el global de la nota final de l'exercici es pujarà entre 0,25 i 0,75 punts.**

e) **Tessel·la:** cadascuna de les petites peces de color, generalment quadrangulars, utilitzades en els mosaics.
Planta de creu grega: Planta en forma de creu, **normalment d'una església**, en la qual els quatre braços que la configuren tenen la mateixa mida. **També:** planta d'una església en la que la nau longitudinal es d'igual mida que la transversal.
Iconoclàstia: Ideologia contraria al culte i representació plàstica de les imatges sagrades **o icones.**
Refectori: menjador dels religiosos d'un monestir o d'un convent. **Frontal:** Parament de fusta, metall, pedra o seda que adorna el davant d'un altar. **També s'anomena antipendi**.

Puntuació: 0,25 punts cada desposta encertada

Obra 3: Villa Capra [La Rotonda], d'Andrea Palladio

a) **Cronologia**: 1551-1553.[S'admet mitjans segle XVI]. **Context històric i cultural:** Reforma i Contrareforma. Concili de Trento. Poder comercial de la República Veneciana. Carles V emperador del Sacre Imperi Romanogermànic. Lluites contra el turc: Batalla de Lepant. Continuació de la cultura humanista.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], Context històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil**: **Classicisme i Renaixement tardà** (**S'accepta** Manierisme).A nivell temàtic: temes preferentment fantàstics o esotèrics, eròtics i cortesans, sense oblidar els temes religiosos [manierisme reformat]. La plàstica i l'arquitectura es tornen capricioses, estranyes i conceptualment críptiques. Aparició dels tractats d'arquitectura amb imatges gravades: Serlio, Vignola i Palladio. En **arquitectura**: Aparició de la vil·la suburbana. **Escultura**: aparició de la figura *serpentinata*, la multifacialitat [múltiples punts de vista] i la utilització de més d'un bloc de marbre. **Pintura:** Ruptura de la simetria renaixentista. Composicions centrifugues. Allargament del cànon

Puntuació: Estil **[0'25punts]** 5 característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Planta:** centralitzada [amb els pòrtics crea una creu grega], simètrica, equilibrada i harmònica. **Interior** circular amb cúpula que cobreix la sala circular central i dóna nom a l'edifici. [Rotonda]. **Espais:** Soterrani, planta noble i primer pis. **Exterior:** Quatre façanes amb pòrtics de sis columnes [hexàstil] jòniques que sostenen quatre frontons triangulars, rematats per una estàtua a cada vèrtex, amb escalinates a la manera dels temples romans. Emplaçament que domina una vall. Referències a Vitruvi i a Bramante. **Elements de suport i suportats**: Sistema arquitravat i voltat. **Materials**: pedra, maó, estuc i marbre.

Puntuació: Planta **[0'30 punts]** Espais interiors **[0'30 punts]** Exterior **[0'30 punts],** Elements de suport i suportats **[0,10 punts]. Si parla de materials es poden afegir 0,10 punts]**

d) **Significat**: Retorn al concepte de les vil·les romanes, al gaudi i a les feines agrícoles. Manifestació del poder econòmic, social, polític i cultural del seu propietari el clergue Marios Capra Gabrielis. **Funció**: Lloc de repòs i gaudi intel·lectual. Segona residencia del seu propietari al costat de les seves propietats rurals.

Puntuació: Significat [**0'60 punts**]. Funció [**0'40 punts**]

e) **A**. Volta de canó; **B.** Volta d'aresta romana; **C**. Volta de creueria; **D.** Cúpula sobre trompes; **E**. Coberta plana o arquitravada.

Puntuació: 0'20 cada encert

22. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2

Obra 1 Teatre d'Epidaure

a) **Cronologia**: Circa 350/330 a.C. **Context històric i cultural**: Moment d'unificació de les polis gregues i conquesta de l'Imperi persa. Mort d'Alexandre Magne [323 a.C]. Biblioteca d'Alexandria. Matemàtiques: Euclides i Arquímedes; Filosofia : Epicur i Zenon . Literatura: Teòcrit, Calimac i Menandre

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Pas del Grec clàssic al Grec hel·lenístic. [**S'admet també Grec postclàssic i Grec clàssic tardà**] **Característiques**: Trasllat dels centres artístics a llocs perifèrics: Rodes; Alexandria i Pèrgam. Paulatina desaparició de les característiques clàssiques: raó, harmonia i bellesa. Arquitectura: Construccions grandiloqüents: altar de Zeus a Pèrgam. Urbanisme d'Hipòdam de Milet. Plàstica: Realisme i expressivitat.: *Gal moribund* i *Laocoont i els seus fills* i *Toro Farnese*.

Puntuació: Estil **[0'25 punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Tipus de planta i espais**: S'aprofita el desnivell d'una muntanya. Consta de *cavea* (graderies); orquestra on es col·locava el cor; prosceni (lloc de la representació) i escena.
La *cavea* es més gran que un mig cercle amb més de 20 metres de diàmetre. La escena es una construcció d'un pis amb dues portes laterals. Magnifica sonoritat.

Puntuació: Planta , interior i espais **[1punt]**

d) **Significat:** Formava part del Santuari d'Asclepi, deu de la Medicina. El teatre va néixer com a conseqüència de les jornades festives que, a la primavera i a l'hivern, els grecs dedicaven al déu del vi, Dionís. Això explica la construcció al mig de l'orquestra, d'un altar destinat als actes rituals en honor del déu. **Funció** Lloc de representació de les tragèdies dels dramaturgs clàssics, entre ells Sòfocles, Eurípides i Èsquil. I les comèdies d'Aristòfanes.

Puntuació: Significat[**0'50 punts**]; Funció[**0'50 punts]**

e) El teatre grec aprofita el desnivell de la muntanya per construir la *cavea*. El teatre romà es construeix al marge de l'espai natural. Realitza tota la construcció en un lloc isolat. El teatre romà dona més importància a l'escena com a gran decorat de fons. Us del sistema voltat en el teatre romà. Forma circular de l'orquestra en el grec i la semicircular en el romà. Materials: pedra en el grec i maó, formigó i pedra en el romà.
Teatres a la Hispania: Merida, Tarragona, Sagunt

Puntuació: 0,20 cada diferencia fins un màxim de [0,40] i 0,20 per cada teatre citat. [060]

Obra 2: Majestat Batlló

a) **Cronologia**: Mitjan segle XII. **Context històric i cultural**: És l'època de plenitud feudal, d'economia agrària, en la que apareix l'orde del Císter; es prediquen les croades; al segle XII s'inicia l'eclosió del Gòtic i el creixement de les ciutats, i s'accentuen els intercanvis culturals i comercials. La cultura és encara eminentment religiosa però, justament en créixer les ciutats, sorgeixen algunes manifestacions de caràcter civil que aniran afermant-se fins a fer-se les més importants. Incipient burgesia. Forta influència de l'església.

Puntuació: Cronologia [**0.30 punts**], Context històric i cultural [**0.70 punts**].

b) **Estil:** Romànic. **Característiques:** En arquitectura: arc de mig punt; volta de canó; Auge dels monestirs; **Pintura i escultura** al servei formalment del marc arquitectònic i conceptualment al servei de l'església. Funció al·legòrica i simbòlica de la imatge. Perspectiva teològica. **En pintura:** simetria i predomini del dibuix.

Puntuació: Estil **[0.25 punts]** CINC característiques **[0.15 punts c/u]**

c) **Característiques:** Embalum rodó i alt relleu. Unifacialitat. Composició frontal; hieràtica i simètrica. Mirada inexpressiva. **Tècnica i materials:** Talla de fusta de xiprer policromada amb pintura al tremp

Puntuació: Mínim de quatre característiques [**0.20 c/u] [Total 0.80 punts]**; Material i tècnica [**0.20 punts**]

d) **Tema:** La tradició ha tramés la llegenda que la primera majestat, anomenada Volto Santo o Crist de Beirut, va ser esculpida per Nicodem, que juntament amb Josep d'Arimatea va davallar el cos de Jesús de la creu i el va sepultar. **Significat:** Es la imatge del Crist triomfant davant del Crist sofrent representat nu i clavat a la creu. **Funció:** Devocional

Puntuació: Tema i iconografia [**0.50 punts**]; Significat[**0.30 punts**]; Funció [**0.20 punts**]

e) **Majestat:** Crist triomfant versus Crist sofrent. **Majestat:** figura de Crist vestit i viu. *versus* Crist despullat, blasmat i mort.

Puntuació: 1 punt

Obra 3: La Mare de Déu de les Roques, de Leonardo

a) **Cronologia** 1483-1486. **Context històric i cultural**: Mosaic polític de petites ciutats - estats: Florència, Pisa, Milà, Màntua. Poder dels Mèdici a Florència. A finals de segle auge del papat. Cultura Humanista. Paper iconoclasta de Savonarola. Els descobriments científics forçats per la necessitat de control de nous territoris, impulsen diverses tècniques i disciplines: la cartografia, l'òptica, l'astronomia permeten nous descobriments geogràfics; l'anatomia, la botànica, la zoologia formen part del saber enciclopèdic dels nous artistes.

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Renaixentista. **Característiques generals**: El renaixement és un estil que recupera el gust per les arrels clàssiques en l'art, en la filosofia i en la literatura. Un estil que aprofundeix en la recerca científica i tècnica i que crea una tipologia d'artista polifacètic, alhora humanista i científic. L'artista lluita per allunyar-se de la figura de l'artesà agremiat i es fa ressò d'una nova concepció de la vida i de l'ideal de l'home en la recerca d'una ordenació racional del món. Perspectiva artificial i perspectiva aèria. Antropocentrisme. Aparició de la figura del mecenes. En **arquitectura:** Recuperació de l'Antiguitat: arc de mig punt; cúpula de mitja taronja, volta de canó. Noves tipologies: Vil·les; hospitals... Decoració de grotescos. **Escultura**: Proporcionalitat; cànon de nou caps...**Pintura**: Simetria; perspectiva geomètrica; Composicions tancades; formes dibuixístiques....

Puntuació: Estil **[0'25 punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Característiques formals**: Predomini del color sobre el dibuix. *Sfumato*.
Característiques compositives: La composició s'estructura en tres registres: el primer correspon al grup de la Marededéu, el nen Jesús, sant Joan i l'arcàngel Uriel; el segon a la cova, i el tercer al paisatge del fons. El grup principal s'inscriu dins una composició piramidal perfectament delimitada entre el cap de la Verge i els cossos dels dos infants, el que fa que les figures adquireixin un gran protagonisme fruit de la seva major definició a través del dibuix. Leonardo en el seu *Tractat* parla dels tres tipus de perspectiva que utilitza en aquesta obra: La perspectiva té tres parts principals: la primera tracta de la disminució de les dimensions dels objectes a diverses distancies, és la perspectiva lineal; la segona tracta de la disminució del color d'acord amb la proximitat o llunyania de les figures i la tercera de la indefinició dels contorns que tenen els objectes vistos des de vàries distàncies o perspectiva aèria. En relació a aquesta darrera visió parla de l'aire que s'interposa entre l'observador i els objectes llunyans, afirmant que les muntanyes semblen blaves i així s'han de pintar. A nivell lumínic, Leonardo utilitza dos tipus de llum: la natural entre les roques i la més misteriosa i irreal de les figures. Un aspecte a destacar és el joc de les mans que, juntament amb les mirades, interrelaciona els personatges. Es tracta d'una composició unitària en la que els personatges queden individualitzats gràcies a les mans en diferents escorços, sobre tot amb la mà estesa cap al davant de la Verge. El paisatge del fons no es correspon amb la realitat del paisatge toscà, es tracta d'un paisatge inventat, de gran força expressiva, no d'un paisatge real. **Tècnica:** oli sobre taula passada a tela.

Puntuació: Característiques formals [**0,20 punts**] Característiques compositives **[0'70 punts];** Tècnica i suport**[0'10punts]**

d) **Temàtica:** Aquesta obra havia de formar part d'un políptic encarregat a Leonardo pels germans de Predis per la Confraria de la Concepció de l'església de Sant Francesc el Gran de Milà, però l'obra no va ser acceptada. La Verge en el seu viatge a Egipte fugint d'Herodes, va descansar en una cova on es va trobar amb el nen Joan, cosí de Jesús, a qui havia vetllat i protegit l'arcàngel Uriel. Gràcies a la versió posterior del mateix tema, avui a la National Gallery de Londres, podem distingir les figures dels dos nens. A primera vista sembla que el nen protegit per la Verge és Jesús i el que està a prop de l'arcàngel, Joan. En la versió londinenca, el nen de l'esquerra porta una creu de canyes símbol de Joan i el nen Jesús, beneint, s'assimila a Jesús. L'àngel amb un gest de la mà, absent en la versió londinenca, crea el nexe d'unió conceptual entre els personatges. L'arcàngel Uriel, protector de les persones desvalgudes, i per aquesta raó, protector de Joan a la mort dels seus pares, tanca la composició en el paper de mediador entre els dos nens. **Model literari:** L'escena, força inusual en la iconografia de l'època, s'inspira en els *Apòcrifs del Nou Testament*. **Significat:** El significat de l'obra ha d'associar-se al Misteri de l'Encarnació i Passió, en el que el precursor, Joan, té un paper important com company de jocs i alhora com a visionari de la Passió de Crist. **Funció:** Devocional.

Puntuació: Tema i iconografia: [**0'70 punts**]; Significat [**0'20 punts**]; Funció:[**0'10 punts**]

e) **A**. *Naixement de Venus*. Renaixement, escola florentina, segle XV [s'admet Quattrocento] **B.** *Danae i la pluja d'or*. Renaixement, escola veneciana, Segle XVI [S'admet Cinquecento]; **C**. *Tres Gracies.* Barroc, escola flamenca; segle XVII; **D**. *Apol·lo i Dafne*. Barroc, escola italiana, segle XVII.

Puntuació: 0,25 punts cada resposta amb els tres *ítems* correctes.
Si nomes encerten 1 dels tres *ítems* d'una imatge [**0,10 punts**]; Si encerten 2 [**0,15 punts**].

23. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

Exercici 2

Obra 1: Maison Carrée de Nimes

a) **Cronologia**:16 aC. a).**Context històric i cultural**: **Context:** Època imperial. Romanització. Divisió en Províncies. Pau d'August. Màxim període de l'expansió de l'Imperi Romà. Sòlida estructura social, jurídica (Dret romà), política i comercial. Naixement de Jesucrist. **Cultura**: Ovidi: *Les Metamorfosis*; Virgili: *La Eneida*(30-19 a.C.)

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Romà imperial. **Característiques**: Consolidació de l'arquitectura (Panteó);L'art al servei de l'emperador. **Arquitectura** commemorativa: columnes, arcs triomfals. **Consolidació de l'escultura** (imatge d'emperadors). Moment àlgid de la pintura mural: Estils ornamental i Estil il·lusionista. Realisme plàstic. Cultura llatina.

Puntuació: Estil **[0'25punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Tipus de planta:** Planta rectangular. **Espais interiors i exteriors**: Sistema constructiu arquitravat. Temple hexàstil. Columnes corínties. Pseudoperípter: Columnata adossades al voltant del temple; Cel·la sense opistòdom. Pòdium. **Materials:** pedra calcària blanca

Puntuació: Planta [**0'10 punts**] Espais interiors i exteriors **[0'90 punts];**

d) **Significat**: Temple dedicat als númens romans i a Gai i Luci Cèsar, nets d'August i fills de la seva filla Júlia i Agripa. Fou erigit en honor de l'emperador i de la seva família. **Funció:** Romanització dels territoris conquerits. Culte imperial.

Puntuació: Significat [**0'50 punts**]; Funció[**0'50 punts]**

e) **Espai i elements estructurals:** El temple grec es recolza sobre un pòdium i te entrada pels quatre costats; el romà te una escalinata d'entrada. El grec te naos, pronaos i opistòdom*;* el romà pòrtic i cel·la.

Puntuació: [1 punt]

Obra 2: *Tríptic del Jardí de les delícies*, de El Bosch

a) **Cronologia:** 1500-1505.[**S'admet inicis segle XVI**]. **Context històric i cultural:** Flandes territori de la Corona Espanyola. Regnat d' Isabel de Castella i Ferran I d'Aragó. A la mort de Isabel[1504] hi ha la regència del cardenal Cisneros. Roma centre del poder religiós i cultural. A la mort del Papa Alexandre VI es nomenat Papa Juli II. Paper repressor de la Inquisició. Conquesta de territoris d'ultramar per Espanya i Portugal. Tractat de Tordesillas. Es funden les universitats de Valencia[1500] i Alcalà d'Henares [1508]

Puntuació; Cronologia [**0'20 punts**]. Context [**0'80 punts**]

b) **Estil:** Gòtic flamenc. **Característiques:** Exuberància ornamental. A Itàlia Renaixement i a la resta d'Europa Gòtic. Noves tipologies arquitectòniques: palaus, drassanes, llotges, Escultura detallista. Auge dels púlpits esculpits i dels sepulcres orants o sedents. A la pintura detallisme i cripticisme.

Puntuació: Estil [**0'25 punts**] CINC característiques [**0'15 punts c/u**]

c) **Característiques formals:** Predomini del dibuix i gran minuciositat de pinzellada. **Llum i color**: Estan al servei del missatge: així els tons blanc, verds i grocs dominen la taula de la dreta i la central. En canvi a l'Ínfer utilitza el vermell i tonalitats més opaques i fosques, sobretot en la segona i tercera franja, per expressar la por i el terror.
Característiques compositives: Conjunt format per tres taules [tríptic]. La de l'esquerra [El Paradís] al igual que la central [pròpiament el Jardí de les delícies] s'articulen al voltant d'un eix central: composició simètrica, fet menys evident a la taula de la dreta [l'Infern]. Composició en grups individualitzats. **Composició** , tant a la taula central com a les taules laterals, en franges paral·leles que permet una gran profunditat visual. Línia de l'horitzó alta per facilitar la correcta visió de tots els elements. **Tècnica i suport:** oli sobre taula.

Puntuació: Característiques formals. [**0'40 punts**]. Característiques compositives [**0'40 punts**]. Tècnica i suport [**0'20 punts**]

d) **Tema:** A la taula central el pintor escenifica un dels set pecats capitals: la luxúria. Apareixen un gran nombre de dones i homes despullats amb actituds lascives i sexuals evidents, que s'acompanyen de fruites silvestres com les cireres, els gerds, les maduixes o el raïm, símbols de la luxúria; les pomes que simbolitzen els pits de la dona, i els peixos, que son una al·legoria fàl·lica. En un segon pla, al voltant del llac de la Joventut, giren els vicis i al fons es representa l'estany de l'adulteri. A la taula de l'esquerra s'hi representa la creació d'Eva- origen del pecat -amb Adan. A la taula de la dreta s'hi presenten els càstigs de l'Infern, habitat per criatures grotesques i ple de maquines de tortura. Quan el tríptic es tanca, les dues taules laterals, pintades en grisalla, formen la imatge del tercer dia de la creació del mon, representat dins una esfera de vidre com a símbol de la fragilitat. A dalt a l'esquerra Déu Pare sosté un llibre amb la inscripció: "Ell ho va dir i tot es va fer. Ell ho va manar i tot va ser creat".

Significat: El tríptic mostra de manera al·legòrica que els plaers de la vida son efímers i que les conseqüències de deixar-s'hi portar son el sofriment, la desgracia i la impossibilitat de ser feliç. **Funció:** Didàctica i moralitzant.

Puntuació: Tema i iconografia **[0'60 punts].**Significat **[0'30 punts].** Funció **[0'10 punts]**

e). **Deambulatori**: corredor o passadís semicircular d'una església que serveix perquè hi transitin els fidels i els visitants sense dificultar la celebració litúrgica. Espai que es troba a la part posterior i al voltant del presbiteri, darrere l'altar
absis: recinte en forma semicircular en què s'acaba una estança, una església o una nau. Capçalera de la nau central..
tetramorfs: Representació conjunta dels símbols dels quatre evangelistes. .
collage: obra plàstica confeccionada a partir de trossos d'objectes, papers, fotografies o diaris enganxats sobre un suport pictòric.
Pop art: Del angles art popular. Corrent artística nascuda als Estats Units que fa tema del quadre els objectes quotidians

Puntuació: 0,25 punts cada encert.

Obra 3: *Les Menines*, de Velázquez.

a) **Cronologia**: 1656.**Context històric i cultural**: Regnat de Felip IV (1621- 1665). A França minoria d'edat de Lluís XIV. A Roma: Inici papat de Alexandre VII. Guerra de Secessió de Catalunya.... Poder de la Inquisició. Art religiós *versus* art mitològic. Complexitat formal. Ideologia contrareformista. Poder de la Roma papal. **Literatura**: Baltasar Gracián [*El Criticón*].Calderón de la Barca, Moliere...

Puntuació: Cronologia [**0'20 punts**], històric i cultural [**0'80 punts**].

b) **Estil:** Barroc: **Característiques:** Tendència artística desenvolupada als segles XVII i bona part del XVIII. Art al servei de l'església i les monarquies catòliques. Integració de les arts. Teatralitat [*theatrum sacrum*]. Art burges *versus* art religiós **Arquitectura**: Planta en moviment i valor de la corba.. Nova litúrgia: espais utilitaris i simbòlics. **Plàstica**: Grans programes al·legòrics i simbòlics. Simbolisme i didactisme de la imatge. *Horror vacui* compositiu. Predomini de la corba sobre la línia recta. Nous temes burgesos: paisatge, natura morta, retrat de grup.....

Puntuació: Estil **[0'25 punts]** CINC característiques **[0'15 punts c/u]**

c) **Característiques formals:** predomini del color sobre el dibuix [formes obertes].
Característiques compositives: Composició oberta o centrífuga; Línia de l'horitzó mitjà. L'escena se situa en la part de baix del quadre ocupant la meitat de la superfície el que confereix al perspectiva aèria. Sàvia captació lumínica amb zones il·luminades que reforçant els personatges principals i d'altres de fosques amb la mateixa intenció de potenciar el que es principal en la composició. **Tècnica i suport:** oli sobre tela. Pinzellada llarga i fluïda combinada amb una altra de curta i precisa.
Gran riquesa cromàtica amb ocres, gamma de blaus, vermells...

Puntuació: Característiques formals**[0'20 punts];** Característiques compositives **[0'60 punts];** Tècnica i suport **[020 punts]**

d) **Tema:** Inicialment aquesta tela constava en els inventaris reials com *El quadre de la família*; però l'any 1843 el pintor Madrazo la va batejar amb el nom de *Les Menines*, paraula d'origen portuguès que significa "dama d'honor".
Significat: Diversos significats. **1.** Velázquez pintant als reis en el moment de la irrupció de la infanta Margarida i el seu seguici en el seu estudi.**2.**També Velázquez pintant a l'infanta quan els reis apareixen en l'estudi, d'aquí la mirada cap a l'espectador de quasi tots els personatges. **3.** Al·legat del pintor a favor de la noblesa de la pintura, d'aquí el seu autoretrat. La creu de Santiago va ser afegida al quadre l'any 1659 quan li ca ser concedida. **Funció:** Retrat.

Puntuació: Tema i iconografia [**0'20 punts];** Significat **[0'70 punts];** Funció**: [0'10 punts]**

e). **perspectiva aèria**: Mètode mitjançant el qual es crea la sensació de profunditat en una pintura difuminant les línies convergents i eliminant els límits de la línia i el color.
pintura a l'oli: Tècnica utilitzada en pintura en la qual es dissolen els pigments en un aglutinant oliós, com l'oli de llinosa, olis animals…
pop-art: També conegut com art òptic. Tendència pictòrica que fa us d'il·lusions òptiques.
columnata: Successió de columnes formant un espai urbanístic.
al·legoria: es una *figura literària* o tema artístic que pretén representar una idea amb formes humanes, animals o objectes quotidians.

Puntuació: **0,25 punts** cada encert